

DEÁK FERENC
MAGYAR NYELVI ÉS SZÖVEGÉRTÉSI
VERSENY
5.évfolyam
2019. november 13.

MEGOLDÓKULCS

In memoriam Weöres Sándor

Vannak szavak, melyeket Weöres Sándor lefoglalt magának, akaratlanul is. A galagonyát például biztosan; és a bóbítát és a zabszalmát, és azt, hogy piros láz vagy azt, hogy piros ruhában. Úgy, ahogy Petőfi az alföldet, Ady a héját meg a nászt, vagy Vörösmarty azt, hogy rendületlenül. Nehéz életművéről bármit is mondani: megköt a gazdagsága, az a kimeríthetetlen áradás, amit neve felidéz.

*„Én is mozdulatlan akarok táncolni,
Csillagok, csillagok!”*

Weöres Sándor 1913. június 22-én született. Egy költői nevű falucskában nőtt föl, melyet egyik versében így becéz: „kis Csöngém”. Itt ismerte meg a mezei életet. Először elvagyott, aztán szüntelen visszavagyott. „Mit ott átéltem, ahhoz mérten / most minden élmény törpe nékem” – szól a *Gyerekkor* konklúziója. Itt nyíltak ki szemei, szíve-lelke a lét csodáira. Itt került barátságba a teremtett világgal. Tudta, milyen a Nap vendégének lenni, ízlelgette a „méz-izü” Holdat. A lenyugvó Napot „az ég piros bikájának” látta olykor, de tudta, hogy igazából piktor, a Hold pedig szobrász. Ismerte a viruló vetéseket, megfigyelte a „hegedű-lábú” tücsköt, megleste a fehér leány táncát a réten, látta, hogyan kuszálják a szarvasok szarvai a kék eget.

„Te, drága csodagyermek, úgy játszol nyelvünk zongoráján, mint kevesen” – írta a tizenhat éves Weöres Sándornak Kosztolányi Dezső. Gyarmati Fanni egy helyen így jellemezte naplójában: „furcsa kis figura ő, félig ember, félig manó”. Ez a furcsa csodagyerek-manó végestelen-végig játszott és játékra hívott. Van-e, aki ne tudná idézni kapásból néhány sorát?

<https://www.magyarkurir.hu/hirek/-mind-elmegyunk-in-memori-am-weores-sandor>

Weöres Sándor: Bóbíta

Bóbíta, Bóbíta táncol,
Körben az angyalok ülnek,
Béka hadak fuvoláznak,
Sáska hadak hegedülnek.

Bóbíta, Bóbíta játszik,
Szárnyat ígéz a malacra,
Ráül, ígér neki csókot,
Röpteti és kikacagja.

Bóbita, Bóbita épít,
Hajnali ködfal a vára,
Termeiben sok a vendég,
Törpe király fia, lánya.

Bóbita, Bóbita álmos,
Elpihen őszi levélen,
Két csiga őrzi az álmát,
Szunnyad az ág sűrűjében.

Szövegértési feladatok (40 pont)

1. Adj két szóból álló címet a versnek úgy, hogy az eredeti kifejezés ne szerepeljen benne!

Bármely, a szöveggel összefüggésben álló cím helyes megoldásnak számít. Az eredeti cím elemei nem szerepelhetnek benne (egyéni válaszlehetőség).

pl. Altató dal

2	
---	--

2. Magyarázd meg a szövegből vett kifejezéseket saját szavaiddal!

„minden élmény törpe nékem”: **Az új élmények, nem fogják meg annyira, mint a gyerekkorában átéltek.**

„az ég piros bikája”: **Nap**

„hegedű-lábú tücsköt”: **A folyton zenélő tücskök**

elvágyódás: **Távozni akarás**

4	
---	--

3. Hogyan képzeld el Bóbitát a vers alapján? A következő illusztrációk közül melyik felel meg az általad elképzeltnek? Válaszodat két összefüggő mondatban indokold!

A kép:

B kép:

Egyéni válaszlehetőség. Bármely válasz elfogadható, megfelelő érveléssel együtt.

4. Válaszolj a szöveg alapján az alábbi kérdésekre!

- a) Hányban írta Kosztolányi elismerő szavait Weöres Sándornak? **1929-ben.**
- b) Sorolj fel három szót, melyet Weöresnek tulajdonítunk! **galagonya, zabszalma, bóbíta, (a piros láz pl. nem fogadható el)**
- c) Mi jellemezte Weöres szülőfalujához való viszonyát? **Elvagyódás, majd szüntelen visszavagyódás, szoros kötelék, ragaszkodás, szeretetteljes kapcsolat.**
- d) Miért nevezte Gyarmati Weörest „furcsa kis figurának”? **Mert szerinte félig ember, félig manó.**

5. Igaz vagy hamis az állítás? Írd az állítások után az I vagy H betűt! A hamis állításokat javítsd ki a szöveg segítségével!

- a) Weöres a fővárosban került barátságba az őt körülvevő világgal. **H**
„Weöres egy költői nevű falucskában nőtt föl, melyet egyik versében így becéz: „kis Csöngém”.
(Itt nyíltak ki szemei, szíve-lelke a lét csodáira.) Itt került barátságba a teremtett világgal.”

b) Weöres költészetét a játékoság jellemezte. **I**

c) A Bóbíta című versben vannak rímek. **I**

d) Weöres életművét gazdagság jellemzi. **I**

e) A versben nagyobb szerep jut a valóságos elemeknek, mint a képzelet játékanak. **H**

A versben többségben vannak a fiktív elemek/ a képzeletbeli dolgok...

6. Nevezd meg négy témát, amelyről a Bóbíta című vers szól!

Egyéni válaszlehetőség. Bármely a verssel összefüggésbe hozható téma elfogadható.

pl: játék, álm, ősz, mulatság, varázslat...

7. Milyennek képzeled Weöres Sándort az olvasott szövegrészlet alapján? Véleményedet három mondatban fogalmazd meg!

Bármely a szövegben található leírás alapján megfogalmazott vélemény, jellemzés.

pl. Játékos, gyermeki személyiség. Fontos számára a szülőfaluja. Szeret verseket írni, nyelvi gazdagság jellemzi.

8. Fogalmazz meg kettő igaz és kettő hamis állítást a megadott kifejezések és az olvasott szövegrészlet, valamint vers segítségével!

Mind az igaz, mind a hamis állításokban szerepelnie kell a megadott kifejezésnek. Kettő igaz és kettő hamis állításnak kell lennie összesen.

a) mezei élet: **A mezei élettel szülőfalujában ismerkedett meg. I**

A mezei élettel a fővárosban ismerkedett meg. H

b) mesebeli alakok: **A Bóbita c. versében számos mesebeli alakot szerepeltet. I**

A Bóbita c. versében nem található mesebeli alak. H

c) galagonya: **A galagonya szót Weöres akaratlanul lefoglalta magának. I**

A galagonya kifejezés/szó nem köthető Weöres Sándorhoz. H

d) zeneiség, ritmus: **A verset erőteljes zeneiség, ritmusosság jellemzi. I**

A versre semmiféle zeneiség, ritmusosság nem jellemző. H

4	
---	--

9. Írj két érvet, gondolatot amellest, hogy Weöres Sándor Bóbita című verse gyermekeknek szól!

Bármely érv elfogadható, amely azt támasztja alá, hogy a vers gyermekeknek szól.

1. érv: Mesebeli alakok/történetek tűnnek fel a versben (pl. király, angyalok/ szárnyat ígéz)

2. érv: Nyelvi egyszerűség, egyszerű fogalmazásmód, gyermeknyelvi kifejezések, képek használata.

2	
---	--

10. Folytasd a verset! Írj egy négysoros ötödik versszakot, mely kapcsolódik a Bóbita című vershez!

Egyéni válaszlehetőség. Bármely négysoros versszak elfogadható, amely összefüggésben áll a korábbi versszakokkal.

5	
---	--

40	
----	--

Helyesírási feladatok (40 pont)

1. Állítsd betűrendbe a szövegből vett szavakat!

mérten, most, minden, megfigyelte, manó, magának, mozdulatlan, mezei, méz, malacra

1. magának, 2. malacra, 3. manó,

4. megfigyelte, 5. mérten, 6. méz,

7. mezei, 8. minden, 9. most,

10. mozdulatlan

10	
----	--

2. Válaszd el a szövegből vett szavakat a szótagolás szabályai szerint!

lefoglalt: **le-fog-lalt**

kimeríthetetlen: **ki-me-rít-he-tet-len**

csillagok: **csil-la-gok**

visszavágyott: **visz-sza-vá-gyott**

szunnyad: **szuny-nyad**

5	
---	--

3.Összekeveredtek a betűk. Találd ki a szavakat!

LŐFALD: **ALFÖLD**

ATRSÁGBÁ: **BARÁTSÁG**

ARIFGU: **FIGURA**

IBTÓBA: **BÓBITA**

GYOKNALA: **ANGYALOK**

5	
---	--

4.Alakítsd át az igekötős igéket úgy, hogy felszólítást fejezzenek ki! A ragozáson, a számon és személyen ne változtass!

kijelentő mód	felszólító mód
lefoglal	foglaljon le
felidézünk	idézzünk fel
kinyílik	nyíljon ki
megfigyeled	figyeld meg
ráülsz	ülj rá

5	
---	--

5. Egészítsd ki a szavakat a megfelelő magánhangzóval! Ha a rövid magánhangzót választod, akkor a pontozott vonalra írd 1-est, ha a hosszút akkor 2-est!

i-í ny²ltak, sz²vem, h²vott, k¹mer²thetetlen

ö-ő k¹lt²i, el²sz¹r, ²rzi

u-ú fal¹cska, fl¹rca, akaratlan¹l, j²ni¹s

15	
----	--

40	
----	--

Összpontszám:

80	
----	--

Készítette: Rónai Adrienn